

en högersidig hjärninfarkt. Patienten anmälde anestesiologyen för att ha orsakat stroke. Hon var fortfarande, två år efter ingreppet, arbetsoförmögen.

Ansvarsnämnden läste patientens journal samt Socialstyrelsens utredning i Lex Maria-ärendet. Anestesiologyen hänvisade till sitt yttrande i den utredningen. Där berättade hon att patienten den 3 juni 2004 genomgick gastrektomi med esofagojejunostomi. Peroperativt skulle hon få en CVK för bland annat mätning av centrala ventrycket och postoperativ vätsketillförsel. Hon var sövd och låg tippad med huvudet nedåt.

Lossnad vävnadsbit eller luft

Då underläkaren försökt tre gånger att sticka i vena jugularis interna på höger sida tog anestesiologyen över. Hon stack under palpation av arteria carotis lateralt om kärlet, och kom in i ett blodkärl. Ledaren fördes in, och hon dilaterade punktionsstället med dilatatorn och katetern fördes in över ledaren.

Rutinmässigt borde hon ha tagit ut ledaren samtidigt som katetern fördes in, uppgav anestesiologyen. I efterhand kunde hon inte erinra sig hur hon hade hanterat ledaren i denna kateter och kunde alltså inte utesluta att hon glömt den.

Socialstyrelsen bedömde att patienten fick en allvarlig neurologisk skada, sannolikt orsakad av katererläggningen. Skadans prognos var oklar. Cirkulationsstörningen i hjärnan med infarce-

ring som följd hade sannolikt orsakats av en lossnad vävnadsbit från kärlväggen, alternativt av att luft kommit in i blodkärlet vid den accidentella placeringen av katetern i artären.

Vid inläggningen fördröjdes upptäckten av komplikationen av att ledaren inte hade avlägsnats ur katetern. Under tiden manipulerades katetern upprepade gånger.

Avstämning av instrument bör ingå

Inläggning har samma status som ett mindre ingrepp med steriluppdukning av nödvändig utrustning. Det bör därför ingå en avstämning efter inläggning av använda instrument.

Vid hantering av arteriella katetrar är det extra noga med kontroll av att ingen luft följer med in i kärlet, då det omedelbart kan ge upphov till embolier med störd cirkulation som följd, underströk Socialstyrelsen.

Den läkare som ansvarar för inläggning av kateter skall själv förvissa sig om fullgod och komplikationsfri funktion innan inläggningen anses avslutad.

Den ansvariga anestesiologyen kan inte undgå kritik för bristande noggrannhet och uppföljning vid inläggande av den centrala katetern.

Den verksamhetsansvariga förväntas gå igenom händelsen på kliniken i lämpligt forum samt aktualisera gällande rutiner för inläggning och handhavande av centrala venkatetrar.

Ansvarsnämnden menar att indikationen för central venkateter var helt korrekt. I detta fall har dock två fel begåtts, då katetern först sattes i artären och ledaren sedan lämnades kvar.

Vanligen ligger vena jugularis interna omedelbart utanför artären, som ofta kan kännas genom huden och därmed tjäna som ytterligare ett riktmärke för punktionen. Ibland kan dock artären inte kännas tydligt.

Det finns även anatomiska avvikelser och det förekommer att en central venkateter, som avsetts läggas i jugularis interna-venen, i stället hamnar i artären. Det finns inget som indikerar att misstaget i detta fall skulle ha orsakats av oskicklighet från anestesiologyens sida. Ingen kritik kan således riktas mot att katetern i stället för att sättas i vena jugularis interna av misstag sattes i motsvarande artär.

Bristande noggrannhet och uppföljning

När ledaren avlägsnas efter inläggning av en central venkateter blir det i normalfallet uppenbart om ett felaktigt, arteriellt läge föreligger. Här har anestesiologyen inte avlägsnat ledaren. Att ledaren lämnades kvar ledde även till tidsutdräkt innan det intraarteriella kateterläget identifierades.

Anestesiologyen kritiseras för bristande noggrannhet och uppföljning, som medfört att hon underlåtit att avlägsna ledaren. Hon får en varning. ■

För första gången på flera år ökade inte antalet disciplinpåföljder

265 läkare fälldes under fjolåret

Under 2006 fick 265 läkare en disciplinpåföljd av Ansvarsnämnden (HSAN) samtidigt som 14 förlorade legitimationen, 6 ålades prövotid och 12 fick förskrivningsrätten begränsad.

Under fjolåret kom det in 4 102 anmälningar till HSAN, en ökning med drygt 10 procent jämfört med året innan. Antalet anmälda personer var 6 177, varav 7,2 procent fick någon form av sanktion. Det framgår av nämndens årsberättelse.

Både bland de anmälda och de fällda dominerar läkarna. De svarar för över 70 procent av disciplinpåföljderna (265 av 362).

Disciplinpåföljderna, som är dels erinran och dels den strängare formen varning, skall vara preventiva såväl individuellt som allmänt.

De 265 disciplinpåföljderna för läkare

i fjol är fyra färre än året innan. Det är första gången på flera år som siffran inte ökat. Tidigare skedde en stegvis årlig ökning från 209 år 2002 till 269 år 2005. Resterande disciplinpåföljder ålades 43 sjuksköterskor/barnmorskor, 35 tandläkare och 19 i gruppen övriga.

Behörighetsinskränkningarna delegitimering och prövotid är skyddsåtgärder som vidtas för att värna patientsäkerheten. I fjol miste 14 läkare sin legitimation medan 6 ålades prövotid. Dessutom begränsades förskrivningsrätten i 12 fall.

Vinner nästan alltid

Anmälan till Ansvarsnämnden får göras av patienter, som bara vinner i en mycket liten del av fallen, av Socialstyrelsen, som vinner för det mesta, samt av JO och JK.

Under 2006 gjorde Socialstyrelsen 68

anmälningar i behörighetsärenden och vann i 66 av dessa. Motsvarande siffror för disciplinärenden var 110 respektive 77. Många av dessa ärenden har sin upprinnelse i en anmälan från sjukvården till Socialstyrelsen enligt Lex Maria.

Mildrades – och skärptes

Beslut i Ansvarsnämnden kan överklagas till länsrätten i Stockholms län, vars domar kan överklagas till Kammarrätten i Stockholm. För kammarrättens prövning krävs prövningstillstånd. Högsta instans är Regeringsrätten.

Under förra året ledde 739 överklaganden av Ansvarsnämndens beslut till domar i länsrätten. 50 av dessa medförde en ändring i sak; 43 fall mildrades, det vill säga ledde till friande utslag eller till att en varning ändrades till en erinran. Resten skärptes. ■